

Handläggare
Hellstrand Eva
Lotta Königsson

Datum
2014-12-02
Rev. 2014-12-03

Diarienummer
UAN-2014-0361

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Skolinspektionen: Verksamhetsredogörelse avseende distansundervisning i kommunal vuxenutbildning - gymnasial nivå (Dnr 400-2014:1138)

Förslag till beslut

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta

att avge yttrande över Skolinspektionens beslut utifrån kvalitetsgranskning av distansundervisningen i vuxenutbildningen i Uppsala kommun, 2014-10-27.

Sammanfattning

Skolinspektionen genomförde under hösten 2014 en kvalitetsgranskning av distansutbildning inom gymnasial vuxenutbildning i Uppsala kommun. Granskningen ingår i en större granskning av distansutbildningen inom kommunal vuxenutbildning i landet där ytterligare 17 kommuner ingår. Skolinspektionen har identifierat två utvecklingsområden samt även sett väl fungerande inslag i distansutbildningen i Uppsala.

Skolinspektionen begär i sitt beslut att Uppsala kommun senast till den 16 januari 2015 redovisar en skriftlig uppföljningsbar planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Planen bör innefatta tydliga avstämningpunkter under arbetets gång. Skolinspektionen begär även en skriftlig redovisning från huvudmannen över vidtagna åtgärder och effekterna av dessa åtgärder. Denna rapport ska lämnas senast den 27 oktober till Skolinspektionen. Kontoret lämnar ett förslag till tidsplan för åtgärder enligt Skolinspektionens önskemål enligt bilaga.

Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

Jan Holmlund
T f direktör

Bilaga

Redovisning av svar utifrån Skolinspektionens kvalitetsgranskning av distansutbildning inom vuxenutbildningen i Uppsala kommun, 2014-12-02

Uppsala kommun
[uppsala.kommun@ uppsala.se](mailto: uppsala.kommun@ uppsala.se)

2014-10-27

Dnr 400-2014:1138

Rektor Lotta Königsson
lotta.konigsson@ uppsala.se

Beslut

---

efter kvalitetsgranskning av distansutbildningen
inom kommunal vuxenutbildning
i Uppsala kommun

Inledning

I detta beslut ges en sammanfattande bedömning utifrån kvalitetsgranskningens resultat och en beskrivning av de utvecklingsområden som framstått som mest centrala att prioritera i det lokala kvalitetsarbetet. För en utförligare beskrivning av kvalitetsgranskningens resultat och Skolinspektionens bedömningar i sin helhet se bilaga 1, *Rapport efter kvalitetsgranskning av distansutbildningen inom kommunal vuxenutbildning i Uppsala kommun*. I bilagan framgår också vilka bedömningsområden Skolinspektionen utgått ifrån i granskningen.

Sammanfattande bedömning

Granskningen visar att distansutbildningen inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå i Uppsala kommun till stora delar möter elevernas behov och förutsättningar. Organisationen är flexibel, med kontinuerlig antagning och möjlighet för eleverna att välja studietakt, kombinera studierna med arbete eller andra studier samt möjlighet att växla mellan distansstudier och skolförlagd undervisning.

Distansutbildningen erbjuds via entreprenad och avtalens innehåll och uppföljningen av dessa är centrala delar i kvalitetsarbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet inom vuxenutbildningen som helhet är ambitiöst och väl strukturerat, men man har hittills inte gjort någon åtskillnad mellan distansundervisning och skolförlagd undervisning, vilket gör det svårt att identifiera utvecklingsområden som är specifika för distansundervisningen. Granskningen visar till exempel att forum för pedagogisk utveckling i form av exempelvis lärarfortbildning och lärarsamverkan i anslutning till distansundervisningen kan utvecklas.

I samband med kursstart har eleverna möjlighet att berätta om sina studiemål, intressen och behov. De erbjuds ofta olika former för inläring, exempelvis genom att läsa, lyssna eller se film, och de kan i viss mån påverka innehållet i flera av uppgifterna. Arbetsformerna är dock mestadels givna och består främst av skriftliga uppgifter, om inte eleven själv begär alternativa redovisningsformer. Granskningen visar att det finns elever och lärare som önskar mer av gemensamt lärande, men det förekommer ingen nämnvärd interaktion mellan elever som läser samma kurs, trots att forum för detta finns.

Eleverna får som regel snabb återkoppling på frågor och uppgifter.Handledning och stöd ges av lärarna via lärplattformen, via e-post, telefon eller genom fysiska handledningstillfällen i skolans lokaler. Kontakt med lärare i realtid erbjuds dock som regel endast vardagar på dagtid, vilket kan göra det svårt för vissa elever att utnyttja den möjligheten till handledning och stöd. Flera elever

önskar också mer formativ återkoppling och en mer frekvent och aktiv lärarkontakt, även på initiativ av läraren.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden (för motivering se bilaga 1):

- Undervisningen ska, oavsett utbildningsanordnare, planeras och genomföras utifrån elevernas behov och förutsättningar samt anpassas till distansundervisningens specifika förutsättningar. Exempelvis behöver eleverna erbjudas fler alternativ till handledning och stöd i realtid.
- Eleverna behöver, oavsett utbildningsanordnare, ges den återkoppling och regelbundna kommunikation med läraren som eleven behöver för att kunna nå målen i den specifika distanskursen.

Skolinspektionen har vid sin granskning också identifierat *väl fungerande inslag* i distansutbildningen inom kommunal vuxenutbildning som kommunen kan använda som en utgångspunkt i sitt utvecklingsarbete. Uppsala kommuns process för att följa upp och utvärdera vuxenutbildningen via entreprenad är exempel på ett sådant väl fungerande inslag.

I bilaga 1, *Rapport efter kvalitetsgranskning av distansutbildningen inom kommunal vuxenutbildning i Uppsala kommun* återfinns en utförlig beskrivning av skolans utvecklingsområden och väl fungerande inslag.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 16 januari 2015** redovisa till Skolinspektionen en skriftlig uppföljningsbar planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Planeringen bör innehålla information om tydliga avstämningpunkter under arbetets gång.

Redogörelsen av tidsplanen skickas via e-post till ingrid.essegard@skolinspektionen.se med kopia till ann.edvinsson@skolinspektionen.se.

Huvudmannen ska senast **den 27 oktober 2015** skriftligt redovisa till Skolinspektionen faktiskt vidtagna åtgärder. Huvudmannen ska även redovisa i vilken grad den anser att insatta åtgärder har fått avsedd effekt.

Redogörelserna skickas via e-post till ingrid.essegard@skolinspektionen.se och skolinspektionen@skolinspektionen.se med kopia till ann.edvinsson@skolinspektionen.se.

Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (Dnr 400-2014:1138) i de handlingar som sänds in.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Bo Jersenius, utredaren Ann Edvinsson och juristen Magnus Jonasson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Ingrid Essegård
Utredare/ Föredragande

Bilagor

Bilaga 1 Rapport efter kvalitetsgranskning av distansutbildning inom kommunal vuxenutbildning i Uppsala kommun

Verksamhetsrapport

---

efter kvalitetsgranskning av distansutbildning
inom kommunal vuxenutbildning
i Uppsala kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Uppsalas kommunala vuxenutbildning

Bakgrunden till granskningen

Kartläggnings- och bedömningsområden

Resultat

Tillvägagångssätt

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av distansutbildningen inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå under hösten 2014. Granskningen av vuxenutbildningen i Uppsala kommun ingår i detta projekt.

Vuxenutbildningen består enligt skollagen av tre skolformer: kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå, särskild utbildning för vuxna på grundläggande och gymnasial nivå och utbildning i svenska för invandrare (sfi). Kvalitetsgranskningen omfattar enbart kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Distansundervisning är en interaktiv undervisningsmetod som innebär att elever och lärare är åtskilda i rum och i tid. Undervisningen sker genom användande av informations- och kommunikationsteknik. Dock blir det allt svårare att definiera distansundervisning. En kurs kan exempelvis erbjuda ett internetbaserat undervisningsmaterial kompletterat med frivilliga eller någon/några obligatoriska fysiska träffar, vilket brukar benämnas blended learning eller närdistans.

Uppsala kommun besöktes den 17 september 2014. Vid vuxenutbildningen granskades distansundervisningen i ett urval av kurser; Matematik 1b, Medicin 1 och Engelska 6. Ansvariga inspektörer har varit utredaren Ingrid Essegård och undervisningsrådet Bo Jersenius. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även, i avsnittet "Bakgrunden till granskningen", en kort beskrivning av granskningens syfte.

Kvalitetsgranskningen av distansutbildning inom kommunal vuxenutbildning genomförs i ytterligare 17 kommuner. När kvalitetsgranskningen är avslutad i

sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de kommuner som har ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden i andra kommuner. Den enskilda rapporten kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrundsuppgifter om Uppsalas kommunala vuxenutbildning

För studerande inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå i Uppsala erbjuds både skolförlagd undervisning och distansundervisning. Kommunen erbjuder all sådan distansutbildning via enskilda utbildningsanordnare, som kommunen slutit avtal med. Drygt 60 procent av kurserna på vuxenutbildningens gymnasiala nivå erbjuds på distans och eleverna får då via utbildningsanordnaren tillgång till en digital lärplattform. Vid tiden för granskningen hade kommunen avtal med två olika utbildningsanordnare. Skolinspektionen har även besökt dessa och genomfört intervjuer med lärare i de kurser som valts ut för granskningen.

Den kommunala vuxenutbildningen på gymnasial nivå i Uppsala kommun omfattade enligt Skolverkets officiella statistik för år 2013 drygt 19 220 kursdeltagare. Av dessa avbröt 12 procent den aktuella kursen under året och 74 procent slutförde kursen. För de resterande 14 procenten av kursdeltagarna pågick utbildningen vid mättillfället. Motsvarande andelar för samtliga kommuner i riket var 17 procent respektive 71 procent. Det saknas officiell statistik som visar hur stor andel av eleverna inom vuxenutbildningen som studerar på distans respektive deltar i skolförlagd undervisning. Enligt den verksamhetsredogörelse som Skolinspektionen tagit del av i samband med granskningen var det totala antalet kursdeltagare på distans i Uppsala kommun år 2013 drygt 7 050 stycken. Eleverna inom den kommunala vuxenutbildningen i Uppsala har möjlighet att under kursens gång växla mellan distansundervisning och skolförlagd undervisning och har också möjlighet att inom ramen för en distansutbildning delta i skolförlagd undervisning.

Bakgrunden till granskningen

BAKGRUND

I dagsläget ökar efterfrågan på kvalificerad arbetskraft på arbetsmarknaden både nationellt och globalt enligt Sveriges kommuner och landsting (2012), samt Socialstyrelsen och Folkhälsoinstitutet (2013). Följden blir att arbetslöshet är vanligare bland personer med kort utbildning än personer med lång utbildning, och det är numera ytterst svårt för personer med enbart grundskola som högsta utbildning att få varaktiga jobb.

Av skollagens (2010:800) bestämmelser i 20 kap. om den kommunala vuxenutbildningen framgår att målet är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar. De som fått minst utbildning ska prioriteras.

I läroplan för vuxenutbildningen, Lvux12, står det vidare att vuxenutbildningen ska sträva efter flexibla lösningar när det gäller organisation, arbetssätt och arbetsformer med utgångspunkt i individens behov och förutsättningar. Den enskilda eleven bör kunna kombinera dels studier i flera skolformer inom vuxenutbildningen, dels studier med arbete.

Distansutbildningar med de senaste årens tekniska utveckling har gett kommunerna möjlighet att på ytterligare sätt öka flexibiliteten utifrån individens behov och förutsättningar.

SYFTE

Syftet med granskningen är att kartlägga hur distansutbildningen organiserats och hur den genomförs i de 18 utvalda kommunerna. Syftet med granskningen är också att undersöka ett antal faktorer som kan påverka elevens förutsättningar att uppnå kunskapskraven. Granskningens frågeställningar är av dels kartläggande, dels kvalitetsgranskande karaktär. Granskningens kartläggnings- och bedömningsområden har valts ut utifrån vad forskning har visat kan påverka kvaliteten på distansundervisningen.

TIDIGARE STUDIER AV DISTANSUTBILDNING OCH DESS UNDERVISNING

Vad gäller anpassning av undervisningen utifrån eleven och elevgruppen visar ett flertal studier på vikten av att noggrant planera distansstudier då improvisation exempelvis inte är möjlig på samma sätt som vid traditionell undervisning. Det kan också vara svårare för distanslärare att exempelvis känna av elevgruppen och anpassa sin undervisning (Larsson 2004, Bååth 2001, Rathsmann 2003 och Simonsen m.fl. 2009).

Betydelsen av särskilda läromedel som studiehandedningar och övningsuppgifter som lämpar sig för distansstudier och som kan hanteras såväl individuellt som tillsammans med andra via internet framhålls av Rathsmann (2003) och Simonsen med flera (2009).

Inom distansundervisning finns risken att eleverna generellt sett lämnas allt för mycket åt sig själva utan lärares stöd och handledning när de är skilda åt, vilket exempelvis Skolinspektionen konstaterat (2012). Eleverna kan uppleva att lärarstödet brister om kontakten exempelvis bara sker via mail. Skolverket har i ett

par studier (2002) och (2012b), pekat på de högre krav som ofta råder vid distansstudier i jämförelse med skolförlagd undervisning, gällande studie-disciplin och självständighet. Även Larsson (2004) har poängterat att distansstudier kan lägga ett stort ansvar på eleven vilket kan leda till stress och osäkerhet.

När det gäller att ge stöd visar Skolverket (2012c) i sin studie på behovet av mer lärarledd tid eller ytterligare stöd för elever, utöver det som redan erbjuds inom den gymnasiala vuxenutbildning som granskats. Skolverket menar att utbildningen inte fullt ut är anpassad efter den elevgrupp som finns inom vuxenutbildningen. Vidare pekar Specialpedagogiska skolmyndigheten (2013) på att det finns tecken på att det pedagogiska stödet i kommunal vuxenutbildning behöver utvecklas genom exempelvis fler specialpedagoger för att öka den pedagogiska tillgängligheten.^[1]

Framgångsrika distansstudier präglas av väl fungerande interaktion mellan elever och ämneslärare. Väl fungerande undervisning beskrivs enligt redovisade studier som Säljö (2000), Northrup (2001), Rekkedal (2011), Hrastinski (2009) m.fl. som att upplevelserna och informationen omvandlas till kunskap via dialog mellan två eller flera individer eller i samspel med läromedel. Generellt behövs gemensamt lärande mellan elever, med utrymme för bland annat resonemang, problemlösning och förmåga att se helhet.

Även tekniska lösningar för hur kommunikationen mellan elever och lärare samt elever emellan skall ske, framhålls som avgörande enligt Simonson med flera (2009). Hrastinski (2009) menar till exempel att en framgångsfaktor är när läraren kan dra nytta av internet inom sitt ämne, istället för att se tekniken och internet som ett hinder som ska överbryggas. Studier pekar också på att den allt mer utvecklade tekniken ger möjlighet att öka interaktion och därmed att öka kvaliteten i undervisning och lärande.

Kartläggnings- och bedömningsområden

Utifrån granskningens syfte och tidigare studier av distansutbildning formuleras följande kartläggnings- och bedömningsområden.

---

^[1] Skolverkets studier (2012c) och (2013) har inte gjort någon åtskillnad mellan distansutbildning och skolförlagd utbildning.

1. Hur organiserar huvudmännen distansutbildningen?
  - Egen regi och/eller via entreprenad
  - Fördelning mellan distanskurser och skolförlagda kurser
  - Systematiskt kvalitetsarbete avseende distansutbildning
2. Vilka arbetssätt och arbetsformer används i distansundervisningen?
  - Hur genomförs distansundervisningen så att den omfattar det centrala innehållet?
3. Planeras och genomförs undervisningen utifrån elevernas behov och förutsättningar?
4. Fungerar den kontinuerliga kommunikationen och interaktionen mellan lärare och elev, så som exempelvis återkoppling och stöd, på ett för eleven tillfredsställande sätt?

Resultat

Utifrån tidigare nämnda bedömningsområden har Skolinspektionen bedömt kvaliteten i distansutbildningen inom kommunal vuxenutbildning i Uppsala kommun och identifierat tre prioriterade utvecklingsområden och ett väl fungerande inslag. Dessa beskrivs nedan.

Utvecklingsområden

Undervisningen ska planeras och genomföras utifrån elevernas behov och förutsättningar

HANDLEDNING OCH STÖD SAMT PEDAGOGISKT UTVECKLINGSARBETE

Granskningen visar att undervisningen till stora delar planeras och genomförs utifrån elevernas behov och förutsättningar. Ytterligare insatser behöver dock göras i syfte att möta fler elevers behov av handledning och stöd samt skapa förutsättningar för pedagogiskt utvecklingsarbete utifrån distansundervisningens specifika förutsättningar.

Lärarna får information om elevernas mål, förutsättningar och behov i samband med kursintroduktionen, antingen genom att eleven fyller i en blankett med uppgifter om sig själv eller genom ett kartläggande samtal med upprättande av studieplan. Utbildningen genomförs via en lärplattform, där eleven får ta del av en tidsplanering samt information om bland annat kursmål, kursinnehåll och de uppgifter som ska göras i anslutning till olika kursmoment. Eleverna rekommenderas att använda kurslitteratur i pappersformat eller som e-läromedel, och lärarna lägger ut kompletterande material i form av till exem-

Rapport

2014-10-27

7 (10)

Dnr 400-2014:1138

pel undervisningsfilmer, inspelade föreläsningar och länkar till användbara webbsidor. Inom ramen för vissa uppgifter kan eleverna välja innehåll utifrån intresse. Uppgifterna är till övervägande delen skriftliga och kräver ingen kontakt med andra elever. I engelska görs muntliga uppgifter genom inspelning av ljudfiler eller via video.

De anpassningar av undervisningen som görs vid tiden för granskningen kan vara ändrad studietakt, tillgång till utbildningsmaterial på enklare svenska samt möjligheten att i vissa fall examineras muntligt istället för skriftligt och vice versa. För elever som föredrar att lyssna istället för att läsa finns tillgång till inlästa läromedel och andra digitala hjälpmedel. Eleverna kan få handledning och stöd av lärarna via lärplattformen, via e-post, telefon eller genom fysiska handledningstillfällen i skolans lokaler. Det finns möjlighet för eleverna att delta i konversationer på engelska via video två gånger i veckan, på dagtid. Av intervjuer med lärare och elever framkommer att kontakt med lärare i realtid endast erbjuds vardagar på dagtid. En elev berättar i intervju att hen har fått viktig och konstruktiv hjälp i de fysiska mötena med en lärare, men att det har varit ett bekymmer att tiderna inte passat. En vanlig orsak till att elever väljer att studera på distans är just att de inte har möjlighet att delta i skolförlagd undervisning under dagtid på vardagar. Skolinspektionen bedömer därför att huvudmannen behöver se till att handledning och stöd i realtid utvecklas och utformas så att distanseleverna kan ta del av den.

På lärplattformarna finns det så kallade diskussionsforum, där eleverna har möjlighet att samtala och samverka med varandra och med läraren. Med få undantag används dessa forum varken av lärare eller elever. I den elevenkät som Skolinspektionen har genomfört i samband med kvalitetsgranskningen uppger flera elever att kursen i för hög omfattning inneburit studier på egen hand och flera uppger också att de hade velat ha diskussioner med andra elever på kursen via internet. Både rektorn, lärare och vissa elever ger i intervjuer uttryck för att interaktion mellan elever som läser samma kurs skulle kunna bidra till ett gemensamt lärande och ökad kvalitet på undervisningen. Granskningen visar att det finns ett behov av att utveckla undervisningen så att den möjliggör gemensamt lärande, utifrån såväl distansundervisningens specifika förutsättningar som elevernas behov och förutsättningar.

Oavsett utbildningsanordnare uppger lärarna att de inte erbjudits någon egentlig kompetensutveckling om distansundervisning. En del av lärarna uppger att de inte har behörighet att ändra i studiehandleddningen. I intervjuer med flera lärare framkommer tankar och idéer om hur undervisningen skulle kunna utvecklas för att bättre möta elevernas behov, till exempel när det gäller former för interaktion mellan elever eller en utveckling av lärplattformen som gör

denna mer interaktiv. Flera av lärarna uttrycker också ett behov av att diskutera pedagogiska frågor och utvecklingsarbete.

Kommunen genomför en systematiserad uppföljning och utvärdering av utbildningsanordnarna. I detta arbete har man dock hittills inte gjort någon åtskillnad mellan skolförlagda kurser och distanskurser, vilket har gjort det svårt att följa upp kvaliteten på distansutbildningen och ställa krav på utbildningsanordnarna att utveckla arbetet kring att anpassa distansutbildningarna utifrån elevernas behov och förutsättningar. Av intervjun med rektorn framgår att man nu har ändrat rutinerna så att man från och med i år kommer att kunna skilja ut distanseleverna i statistik och utvärderingar.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Uppsala kommun behöver se till att alla elever får det stöd och den handledning de behöver samt att stöd och handledning i realtid erbjuds även andra tider än dagtid på vardagar. Vidare behöver Uppsala kommun se till att det sker ett pedagogiskt utvecklingsarbete av distanskurserna, exempelvis i form av ökad interaktion mellan eleverna för att skapa ett gemensamt lärande. Uppsala kommun behöver även se till att utbildningsanordnarna erbjuder lärarna den kompetensutveckling de behöver för att kunna utveckla undervisningen utifrån distansutbildningens specifika förutsättningar. För att lättare kunna identifiera dessa utvecklingsområden bör Uppsala kommun följa upp de skolförlagda utbildningarna och distansutbildningarna var för sig.

Den kontinuerliga kommunikationen mellan lärare och elev ska fungera på ett för eleven tillfredsställande sätt

Granskningen visar att kommunikationen mellan lärare och elev och den återkoppling lärarna ger till eleverna i vissa avseenden fungerar på ett för eleven tillfredsställande sätt. De intervjuade eleverna uppger med något undantag att det har varit lätt att få kontakt med lärarna, att lärarna ger snabba svar på frågor och att de ger en skriftlig återkoppling inom ett par dagar från det att eleven lämnat in en uppgift. I intervjuer med lärarna framkommer att flera av dem är ålagda att svara på frågor inom 24 timmar och att återkoppla inlämnade elevuppgifter inom 48 timmar. Lärarna beskriver också i intervjuer hur de ger formativ återkoppling med utgångspunkt i kunskapskraven. Ett par lärare beskriver hur de låter eleverna bearbeta sina texter och hur de försöker klargöra för eleverna vad som behöver utvecklas, både för kursen och för hela utbildningen.

Ett par av de intervjuade eleverna är nöjda med den återkoppling de har fått på sina uppgifter och menar att läraren har varit uppmuntrande och att kommentarerna från läraren har varit konstruktiva och framåtsyftande. Andra elever

uppgger tvärtom att de inte fått någon egentlig återkoppling, annat än av typen "bra jobbat" och "träna mer i boken". I både elevintervjuer och i elevenkäten framkommer att flera elever skulle vilja ha mer uppgiftsorienterad och formativ återkoppling. Även rektorn uppgger i intervju att det kan vara ett problem att eleverna inte får likvärdig feedback och att det kan vara svårt att få syn på brister i den formativa återkopplingen.

Flera elever önskar också en mer frekvent och aktiv kommunikation från läraren. En elev uttrycker i intervju att det kan vara *"lite för fritt, det borde vara mer kontakt under tiden man läser. Det är inga problem att ta kontakt med läraren, men det hade varit bra med några uppföljningar som läraren initierat. Lite mer dialog. Att skolan ligger på lite mer: 'Tjena hur är läget?' och 'Hur går det?' hade varit bra. Som det är nu får man en påminnelse när man inte gjort en uppgift, men det är lätt att tappa bort."* Vissa elever uppgger att det är elevens eget ansvar att ta kontakt vid stödbehov och att det är först när eleven varit inaktiv en längre tid som läraren tar kontakt.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Uppsala kommun behöver se till att alla elever får den återkoppling och regelbundna kommunikation med läraren som eleven behöver för att kunna nå kunskapskraven i den specifika distanskursen.

Väl fungerande inslag

Huvudmannens uppföljningsprocess av utbildning via entreprenad

Huvudman med rektor och tjänsteman i strategisk roll ansvarar för det systematiska kvalitetsarbetet. Uppsala kommun följer upp och utvärderar vuxenutbildningen enligt en årsplan. För rektorn innebär detta bland annat att göra verksamhetsbesök hos de båda utbildningsanordnarna varje månad och ha möten med utbildningsansvariga och vissa lärare. Rektorn har också obegränsad tillgång till lärplattformarna, och kan till exempel återkoppla till utbildningsanordnarna vad lärarna skriver till eleverna. I maj-juni genomförs avtalsuppföljning i möten med respektive utbildningsanordnare. Elevutvärderingar av de kurser som genomförs via entreprenad görs som regel av utbildningsanordnarna i slutet av varje kurs, via lärplattformen. Varje utbildningsanordnare ska även i en så kallad kvalitetsrapport varje år besvara frågor inom områdena elevens rätt till likvärdig utbildning, inflytande och likabehandling, flexibilitet och individanpassning samt systematiskt kvalitetsarbete. Statistik och resultat från uppföljningen sammanställs och rapporteras årligen till huvudmannen. Rapporter, resultat av brukarundersökningar och annan relevant information analyseras och återkopplas till alla utbildningsanordnare vid

ett gemensamt möte. Vid behov anordnas särskilda möten med de utbildningsanordnare som lämnat otillräckliga svar i kvalitetsrapporten. Rektorn uttrycker i intervju att uppföljningssystemet fungerar väl, och att utbildningsanordnarna bland annat visar ett växande intresse för pedagogiskt utvecklingsarbete.

Skolinspektionen bedömer att Uppsala kommuns process för att följa upp och utvärdera vuxenutbildningen är grundlig och håller en hög kvalitet. Hittills har kommunen inte gjort någon åtskillnad mellan distansutbildning och skolförlagd utbildning i det systematiska kvalitetsarbetet. Om uppföljningen utvecklas till att mer ingående analysera distansundervisningen särskilt från den skolförlagda undervisningen utgör arbetet en mycket god grund för Uppsala kommuns fortsatta utvecklingsarbete av distansutbildningen inom den kommunala vuxenutbildningen.

Tillvägagångssätt

Med hjälp av kvalitetsgranskningarna studerar Skolinspektionen olika delar av skolornas arbete mer ingående. Granskningarna utgår från läroplanens mål och riktlinjer samt forskning och inriktas mot olika kvalitetsaspekter. Det kan till exempel gälla undervisningens innehåll och form i ett skolämne, arbetet med uppföljning och bedömning av elevernas kunskaper eller rektorernas roll som pedagogiska ledare.

Under hösten 2014 granskar Skolinspektionen kvaliteten på distansutbildningen inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå i 18 av landets kommuner.

Granskningen har avgränsats till ett antal kurser på gymnasial nivå som genomförs på distans. Kurserna är Engelska 6, Medicin 1 och Matematik 1b, men om dessa kurser inte erbjuds på distans i den granskade kommunen väljer Skolinspektionen andra distanskurser som underlag för att granska distansutbildningen. Granskningen genomförs genom att inspektörerna inför besöket i kommunen satt sig in i dokument som kommunen har skickat inför besöket. Bland annat har rektorn för den granskade vuxenutbildningen fått besvara ett antal frågor i en så kallad verksamhetsredogörelse. Inspektörerna har också intervjuat nio lärare vid fyra olika tillfällen och genomfört enskilda intervjuer med sex elever via telefon samt skickat ut en elevenkät.

Vid besöket har studie- och yrkesvägledare, rektorn samt representanter för huvudmannen intervjuats. Besöket har avslutats med en muntlig återkoppling till rektorn och representanter för huvudmannen om de preliminära resultaten av granskningen. Huvudmannen har tagit del av och getts möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Handläggare
Eva Hellstrand
Lotta Königsson

Datum
2014-12-02

Diarienummer
UAN-2014-0361

Förslag

Skolinspektionen

Redovisning av svar utifrån Skolinspektionens kvalitetsgranskning av distansutbildning inom vuxenutbildningen i Uppsala kommun

Bakgrund

Skolinspektionen har under hösten 2014 kvalitetsgranskat distansutbildningen inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. I beslut från 2014-10-27(Dnr 400-2014:1138) identifierar Skolinspektionen följande två utvecklingsområden:

- Undervisningen ska, oavsett utbildningsanordnare, planeras och genomföras utifrån elevernas behov och förutsättningar samt anpassas till distansundervisningens specifika förutsättningar. Exempelvis behöver eleverna erbjudas fler alternativ till handledning och stöd i realtid.
- Eleverna behöver, oavsett utbildningsanordnare, ges den återkoppling och regelbundna kommunikation med läraren som eleven behöver för att kunna nå målen i den specifika distanskursen.

Nedan beskrivs Uppsala kommuns plan för att förbättra distansutbildningen utifrån redovisade utvecklingsområden.

Plan för arbetet att utveckla distansutbildningen

Utvecklingsområden och förslag till insatser

Undervisningen ska, oavsett utbildningsanordnare, planeras och genomföras, utifrån elevernas behov och förutsättningar samt anpassas till distansundervisningens specifika förutsättningar.

- Betygsättande lärare och andra pedagoger behöver kompetensutveckling och gemensamma samtal för att utveckla distansundervisningen i denna riktning.
- Elever i behov av särskilt stöd, exempelvis handledning, behöver i större utsträckning fångas upp av undervisande lärare.
- Möjlighet till handledning i realtid för alla elever behöver öka.
- Elever ska i flera forum och på olika sätt informeras om att undervisningen ska anpassas utifrån individens behov så att individen kan utvecklas så långt som möjligt utifrån utbildningens mål.

- Utbildningsanordnare ska fortsätta utveckla möjligheter att studera på olika sätt samt att göra elever medvetna om detta.

Eleverna behöver, oavsett utbildningsanordnare, ges den återkoppling och regelbundna kommunikation med läraren som eleven behöver för att kunna nå målen i den specifika distanskursen.

- Betygsättande lärare och andra pedagoger behöver kompetensutveckling och gemensamma samtal för att utveckla formativ bedömning.
- Elever ska i flera forum och på olika sätt informeras om att de har rättigheten att kunna påverka sin egen utveckling mot kunskapsmålen.

Tidsplan

Aktivitet	Deadline	Ansvarig
Skolinspektionens beslut kommuniceras med utbildningsanordnare.	2/12 2014	Strateg
Utbildningsanordnare får tydligt utvecklingsuppdrag från huvudman.	12/12 2014	Strateg
Utbildningsanordnare gör plan som ska godkännas av huvudman. Planen ska innehålla konkreta aktiviteter med tydlig ansvarsfördelning och deadline.	31/1 2015	Rektor
Uppföljning vid rektorsmöten varje månad	Varje månad	Rektor
Avstämning mellan strateg och rektor.	10/6 2015 10/9 2015	Rektor
Utbildningsanordnare lämnar en rapport om arbetet med utvecklingsområdena samt resultat till huvudman.	1/9	Rektor
Huvudman sammanställer arbetet och implementerar det så att arbetet blir enhetligt hos huvudmannens skolor.	15/9 2015	Strateg
Rapport till skolinspektionen från nämnd	Okt 2015	Strateg

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Mohamad Hassan
Ordförande

Lotta von Wowern
Sekreterare